

KANSALLINEN KOKOOMUS rp

Puoluehallitus 29.2.1996

KOKOOMUKSEN MAASEUTUPOLIITTINEN OHJELMA

Sisällysluettelo:

Vastuuta koko Suomesta	2
Kohti maaseutuyrittäjyyttä	2
Toimiva maatalous ja elintarvikeketju	4
Mahdollisuuksien metsä	6
Ympäristön ja maiseman hoito sekä suojele	8
Koulutus, uudet työt, ammatit ja työelämän muutokset	9
Sosiaaliturva	10
Maaseudun hallinto- ja rahoituspalvelut	10
Kulttuuri, henkinen kestävyys ja tahto selviytyä	11

VASTUUTA KOKO SUOMESTA

Kokoomuksen puoluekokouksessa Vaasassa 11.6.1995 hyväksytyn aloitteen ja puoluehallituksen 5.12.1995 hyväksymän periaatekannanoton pohjalta valmisteltu maaseutupoliittinen ohjelma on kokoomuslainen näkemys keskusteluun suomalaisen maaseudun kehittämisen tavoitteista 2000-luvulle siirryttäessä.

Kokoomuksen maaseutupolitiikka perustuu kansalaisten vuorovaikutuksen lisäämiseen. Maaseudun ja kaupunkien omaleimaiset elinkeinot tarvitsevat ja täydentävät toisiaan. Tavoitteena on taloudellisesti, ekologisesti ja eettisesti kestäväällä pohjalla oleva suomalaisen maaseudun elinkeino- ja väestörakenne, joka edistää työntekoa, yritteliäisyyttä ja hyvinvointia sekä kannustaa maaseudun kehittymistä suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen yhteisön osana.

Maaseudun alueelliset kehittämissuunnitelmat ja maatalouden EU-tuet ovat konkreettinen tapa saada EU:lta vastinetta sinne maksetuille jäsenmaksuille. Tämän tulee osaltaan lisätä kansallista yksimielisyyttä maaseudun kehittämishankkeita kohtaan.

Aatteellisuudelle toimintansa perustaneen kokoomuksen juuret ovat aina olleet myös maaseudulla. Näin ollen maaseudun ja kaupunkien vastakkainasettelu ei ole kuulunut kokoomuksen politiikkaan. Kokoomus on nimensä mukaisesti puolueena aina ajanut yhteistyötä ja yhteiskunnan tasapainoista ja oikeudenmukaista kehittämistä, mukaan luettuna maatalous, viljelijäväestö ja maaseutu.

Kokoomuslainen visio lähtee siitä, että maaseutu on edelleen oleellinen ja kehitettävä osa suomalaista yhteiskuntaa. Maaseutu on myös Suomen vahvuus kansainvälisessä yhteistyössä. EU:n maaseutuvaltaisimpana maana Suomen on osallistuttava aktiivisesti EU:n maaseutupolitiikan kehittämiseen oman maaseutunsa kehittämisen lähtökohdista sekä turvatakseen puhtaan pohjoisen alkutuotannon tulevaisuuden.

KOHTI MAASEUTUYRITTÄJYYTTÄ

Tämän päivän maaseutu on paljon muutakin kuin maataloutta. Maaseudulla asuu runsaasti muualla työssä käyviä ja maaseudulla muissa ammateissa kuin maataloudessa työskenteleviä ihmisiä. Maatalous ei enää pysty yksin pitämään maaseutua asuttuna, mutta maatalouden harjoittamisen loppuminen seurauksineen autioittaisi pääosat maaseudusta.

Elintarviketuotannosta väheneviä työpaikkoja korvaavat maaseudun uudet työpaikat ja yritykset on käytännössä luotava useimmiten tyhjistä. Siihen tarvitaan paljon aikaa ja suuri asennemuutos. Lisäksi tarvitaan innovaatiota, tutkimusta, yritystalouden hallitsemista, markkinointitaitoa ja ennen kaikkea verkottumista.

Maaseutupolitiikassa lähtökohdaksi on otettava yrittämiseen ja uudenlaiseen luovaan ajatteluun kannustaminen. Yritystoimintaa on tarkasteltava liiketaloudellisen kannattavuuden ja yksityisyritteliäisyyden näkökulmasta.

Maa- ja metsätalous on edelleen selkäranka maaseudun työllistämässä ja kehitystyössä. Maiseman ja luonnon hoito voi onnistua vain kannattavan maatilatalouden kautta.

Kaikkien maatalan toimialojen tulee erikseen olla kannattavia. Kannattamatonta toimintaa ei pidä tukea, vaan tilalle on löydettävä uutta ja kannattavaa tuotantoa ja työtä.

Ratkaisumallin on turvattava maatalouden toimintaedellytykset. Se edellyttää rakenteen, EU- ja kansallisten tukien sekä viljely- ja kotieläintalouden menetelmien kehittämistä niin, että maatilojen kannattavalle toiminnalle on jatkossakin edellytykset Suomessa.

Metsä on edelleenkin tärkeä useimpien maatilojen kannattavuudelle. Puun energiakäyttöä tulee maaseudulla myös jatkaa ja edelleen kehittää.

Erilaisille maaseutuyrittämisen muodoille on ennakkoluulottomasti luotava kehittyneempiä rahoitus- ja markkinointijärjestelmiä sekä tuettava yrittysten verkottumista.

Maaseudulle on vuosikymmenien aikana rakennettu koko Suomea palveleva monipuolinen erilaisten palveluiden ja liikenneyhteyksien muodostama infrastruktuuri. Jos tieverkko pääsee rapautumaan, on se koko kansakunnan menetys. Teollisuuden tarve saada raaka-aine mahdollisimman tuoreena jalostuspaikalle edellyttää kattavan ja hyväkuntoisen yksityistieverkoston olemassaoloa. Yksityisteiden avustamista tulee jatkaa, muuten maaseudun asukkaat joutuvat kustantamaan lomailijoiden ja luonnossa liikkujien kulkumahdollisuudet. Kuntien osallistumista yksityisteiden avustamiseen tulee lisätä.

Maaseudun julkiset liikennepalvelut on turvattava ennakkoluulottomia ratkaisuja etsimällä, kuten esimerkiksi tilaustaksijärjestelmien avulla. Samoin on etsittävä verotuksen keinoja liikennejärjestelyjen helpottamiseksi.

Maaseudun palveluverkoista viestiliikenneverkosto ja sähkönjakeluverkosto ovat myös keskeisen tärkeitä ja niistä on huolehdittava tulevaisuudessakin.

Matkailun tuomat monet mahdollisuudet maaseudun kehittämiseen ovat pääsääntöisesti käyttämättä. Yhä useammat kaupunkilaiset viettävät osan lomastaan maaseudun rauhassa. Suomi viehättää eksoottisuudellaan myös ulkomaisia turisteja. Vuodenaikojen vaihtelu ja puhdas luonto tarjoavat mahdollisuuden elämysmatkailuun; patikkaretkiin, kalastukseen, metsä- ja vaellusreitteihin. Matkailun kehittämisessä on lähdettävä oman kulttuurimme lähtökohdista.

Olemassa olevia matkailu- ja maatilapalveluja on kehitettävä vastaamaan muuttuvia tarpeita. Yrittäjäkoulutuksen ja -kurssien avulla luodaan maaseudulle myös uusia työpaikkoja matkailuelinkeinon ympärille. Maakuntien ja kuntien roolia kehittäjänä ja innovaattorina korostetaan. Markkinointiyhteistyöllä tavoitetaan laajempi kuluttajajoukko. EU:n rahoitusmahdollisuuksien hyödyntämiseksi tarvitaan maakuntakeskuksiin osaavia ihmisiä projektien räätälöinneissä.

Maaseutu ja maanviljelijä ansaitsee sivutoimisena palveluyrittäjänä kaivattuja lisämarkkoja. Verotusta on helpotettava ja siten houkuteltava viljelijöitä mukaan palveluiden luomiseen maaseudulle.

TOIMIVA MAATALOUS JA ELINTARVIKESÄÄ

Elintarviketalouden ketju muodostaa elinkeinon verkoston, jota on tarkasteltava kokonaisuutena. Ehjän elintarviketalouden perusta on maatalous ja sen tuotteita jalostava elintarviketeollisuus. Suomalaisen elintarviketeollisuuden ja koko elintarvikeketjun keskeisenä tavoitteena tulee olla kilpailukyvyyn parantaminen, jotta sisämarkkinaosuudet voitaisiin säilyttää mahdollisimman hyvin

kotimaassa ja myös markkinaosuuksien hankkimiseksi sisämarkkinoilta. Kotimaisen maatalous-tuotannon tulee turvata jalostavalle teollisuudelle tarvittava raaka-ainepohja. Elintarviketalouden tulevaisuus on riippuvainen rakenteellisten ja laadullisten tekijöiden lisäksi myös kotimaisten kuluttajien valinnoista.

Kestävän kehityksen periaate ja elintarviketuotannon eettisyys sekä luomutuotanto ja elintarvikkeiden mahdollisimman korkea laatu nousevat yhä keskeisemmälle sijalle kuluttajakeskeiseen tuotantoon pyrittäessä. Kuluttajien nopeastikin muuttuva arvomaailma ja vaatimukset on elintarvikkeiden tuotannossa ja jalostuksessa otettava entistä nopeammin huomioon, koska kuluttajien kysyntä- ja makutottumukset ratkaisevat viime kädessä kotimaisen elintarviketuotannon jatkamismahdollisuudet.

Kannattavan toiminnan edellytykset täyttävien tai sellaisiksi kehittyvien maatalojen on saatava yritystoimintansa harjoittamiselle jatkamisedellytykset. Suomen on käytettävä EU-neuvottelujen sallimat tuet ja mahdollisuudet hyväksi maaseudun ja maatalouden turvaamiseksi ja kehittämiseksi.

Tavoitteena on toimivat ja kannattavat maatilayritykset EU- sopeutumiskauden jälkeen vuodesta 2000 eteenpäinkin.

Eteläisen Suomen tuotantomahdollisuudet on säilytettävä neuvotteluissa EU:n kanssa. Suomen liittymissopimuksen artikla 141:n pohjalta neuvoteltavan Etelä-Suomen maatalouden tukiratkaisun on annettava toimintaedellytykset kannattavalle maataloustuotannolle.

Pohjois-Suomen tuki tarvitaan turvaamaan C-alueiden tuotantoedellytykset.

Monipuolisia maaseutuelinkeinoja harjoittavat tai sellaisiksi kehittymässä olevat tilat ovat maaseudun uussyrittäjyyden perusta. Vaikeimpia ongelmia yritystoiminnan aloittamisen tiellä ovat puuttuvat markkinointitaidot, puutteellinen osaaminen tuotekehittelyssä ja yritystaloudessa sekä jäykkä ja monimutkainen byrokratia yrityksen perustamisen tiellä.

Maatalouden rakenteen kehittyminen on välttämätöntä tilojen kannattavuuden parantamiseksi. Se uhkaa vähentää tilojen lukumäärän kaikissa tuotantosuunnissa toimivan maaseudun kannalta ajatellen liian vähäiseksi. Rakenteen kehittyminen ei yksistään ratkaise minkään tuotantosuunnan osalta tilojen kannattavuusongelmia. Sopeutusajan suomat mahdollisuudet eri tuotannonaloille on voitava käyttää hyväksi ja on luotava rahoitusjärjestelmä, jonka avulla rakennekehitystä voidaan tukea sopeutusajan päätyttyä.

Rakennekehityksen keskeisenä tavoitteena tulee olla EU:n kanssa sovittujen kansallisten tuotanto-oikeuksien täysimääräinen hyödyntäminen ja eri tuotantosuuntien yksikkökojien kehittäminen kilpailukykyisiksi. Tämä yritysten kehittäminen on voitava toteuttaa ilman kohtuutonta velkaantumista. Maksuvaikeuksiin joutuneille, kannattavan toiminnan edellytykset muuten omaaville tiloille tulee kohdistaa maksuhelpotuksia ja mahdollisuus vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn.

Monissa EU-maissa maataloutta tuetaan verotuksellisin toimenpitein. Suomessakin voidaan käyttää verotuksen nopeita ja välittömästi vaikuttavia keinoja maaseudun kehittämiseksi. Maatalousverotusta tulee kehittää luomalla investointivarausjärjestelmä. Sukupolvenvaihdoksissa on verotusarvot saatava vastaamaan tuottoarvoja. Uuden maaseutuyrittämisen edistämiseksi ja byrokratian vähentämiseksi tulee maataloilla harjoitettavan alkavan pienimuotoisen yrittämisen verotuksellisesti kuulua maatalousverotuksen piiriin yrittäjän näin halutessa.

On luotava maatalouden investointien pitkäaikainen rahoitusjärjestelmä, jonka avulla edistetään tarpeellisia investointeja tulorahoituksen ollessa riittämätön.

Nuorille viljelijöille, joilla ei ole mahdollisuuksia jatkaa kannattavaa maataloustuotantoa, on tarjottava mahdollisuudet uudelleen koulutukseen ja uuteen ammattiin tai maaseutuyrittäjäksi ryhtymiseen.

Jako pää- ja sivutoimisiin viljelijöihin ei ole tarkoituksenmukainen. EU-säädökset eivät tätä jakoa tunne ja uudet monialayrittämistä harjoittavat maatilat yleistyvät etenkin Etelä-Suomen viljanviljelyalueilla. Tämä jako tulee poistaa myös kotimaisista tukijärjestelyistä.

Non food -tuotanto tarjoaa tutkimuksen edistymisen myötä uusia tuotanto- ja työmahdollisuuksia perinteisen viljanviljelyn ja karjanhoidon rinnalle ja vaihtoehdoksi. Nämä mahdollisuudet ja vaihtoehdot on voitava hyödyntää täysipainoisesti.

Erilaisten erikoiskasvien viljely, luomutuotanto ja non food -tuotanto, sivu- ja liitännäiselinkeinot sekä vapaa-ajan palvelut asutuskeskusten ihmisille tarjoavat myös toimintaedellytyksiä maataloille.

Elintarvikkeiden jalostus, jakelu ja kauppa muodostavat työllisyysvaikutuksiltaan perusmaataloutta merkittävämmän elintarvikeketjun jatko-osan. Elintarvikkeita tuottavan teollisuuden osalta kytkentä kotimaisen maataloustuotannon säilymiseen on selkeä.

Toimivan kotimaisen elintarviketeollisuuden perusta on kotimainen viljantuotanto ja sitä hyödyntävä kotieläintuotanto.

Maatalouden tutkimus, koulutus, neuvonta ja edunvalvonta sekä kuluttajavalistus on määrätietoisesti uudelleensuunnattava ajan haasteita vastaamaan. Tavoitteena on oltava maaseudun monimuotoisuuden vahvistaminen, maaseutuyrittäjien yrittäjätaitojen parantaminen ja verkottumisen kehittäminen.

Perinteisen maatalouden ohella on edelleen suuri merkitys sellaisilla alueellisesti merkittävillä elinkeinoilla kuten esimerkiksi porotalous, turkistarhaus, puutarhatuotanto, kalastus ja metsästys sekä sienien ja marjojen keräily.

MAHDOLLISUUKSIEN METSÄ

Suomen kansantalous hyötyy täysimääräisesti vain Suomessa sijaitsevasta, kotimaista raaka-ainetta, työtä, koneita ja osaamista käyttävästä tuotannosta. Puun ja metsän monipuolisen käytön kehittäminen luo laajoja mahdollisuuksia myös maaseudulla viihtymiselle. Maamme asemaa ensikuidun tuottajana on vahvistettava EU:n sisällä erityisesti yhteisön lainsäädäntöä kehittämällä.

Maaseudun tulevaisuutta tarkasteltaessa yksityismetsätalous on ainoa nopeasti hyödynnettävissä oleva voimavara. Maaseudun edun mukaista on mahdollisimman monipuolisesti hyödyntää vaihtoehtoisia puun työstötapoja.

Puun jalostusastetta on nostettava. Nyt sahatavara viedään pääosin vain vähän jalostettuna tuotteena, joten puuhun perustuvien työpaikkojen määrä on vähäinen. Suomalaisen maaseudun tuotteista hyvät kasvuedellytykset vientimarkkinoilla ovat mekaanisen puunjalostuksen jalosteilla, mutta menekin aikaansaaminen edellyttää pitkäjänteistä panostusta markkinointiin ja tuotekehitykseen.

Puun jatkojalostuksen edistämiseksi on tarpeen laatia valtakuntaan sekä puun käytön elvytysohjelma ja siihen liittyvä puun jatkojalostuksen kehittämisohjelma kuin myös viennin kehittämisohjelma. Rahoitusta varten on kehitettävä budjettirahoitusta täydentävä rahoitusjärjestelmä.

Puurakentamista rajoittavia säädöksiä ja byrokratiaa on purettava ja kaavoituksella on mahdollistettava puu- ja hirsitalokorttelien rakentaminen.

Maaseudulla luonnollista, kansantaloudellisestikin tärkeää työtä löytyy bioenergian tuotannosta. Kotimainen energia on hajautettu vaihtoehto, joka toimii perusenergiaa täydentävänä ratkaisuna erityisesti maaseutualueilla. Kotimaisen energian käyttöä on kannustettava ja sen kilpailukykyä on parannettava verotuksen keinoin.

Metsiemme käytön on edelleen perustuttava kestävyiden periaatteelle ja luonnon monimuotoisuudelle. Metsien hävittämisen estävä lainsäädäntö on tarpeen. Lainsäädäntöä uudistettaessa on huolehdittava siitä, etteivät säädökset kohtuuttomasti vaikeuta elinkeinojen ja maaseudun elinolojen kehittämistä. Jokamiehen oikeus tarjoaa ainutlaatuiset mahdollisuudet luonnossaliikkujille.

Puuraaka-aineen saatavuus on koko kansantalouden kohtalonkysymys. Metsäalojen pirstoutuminen vaikeuttaa puuhuoltoa, joten puuhuollon turvaamiseksi tarvitaan lisää varmuutta raaka-ainetarpeen tyydyttämiseen kotimaisella puulla.

Puuraaka-aineen hinnan ohella metsäteollisuutemme kilpailukykyyn tärkein tekijä on edullinen energia. Valtiovallan on toimenpiteillään varmistettava edullisen perusenergian saanti teollisuutemme tarpeisiin.

Puuntuotoskyvyn säilymiselle on keskeistä oikea-aikaiset metsänhoito- ja perusparannustyöt. Metsänparannustoiminta tuo kasvupanoksensa ansiomahdollisuuksina ja maaseudun työtuloina. Valtiovallan tulee osallistua metsänparannustöiden kustannuksiin. Työllisyyden hoitamiseksi valtion osuuden lisääminen loisi edullisesti uusia työpaikkoja.

Maan ostaoikeuden on oltava vapaata. Tällä metsätaloudessa mahdollistetaan erikoistunut metsätalouslyrittäjäisyys ja järkevät tilusjärjestelyt. Tilojen välistä yhteistoimintaa on lisättävä ja edistettävä vapaaehtoisten yhteismetsien ja metsäosa-alueiden muodostumista.

Metsäverotuksen on tuettava metsien tuottoa ja taloudellista hyödyntämistä. Metsätalouden harjoittaminen on tunnustettava yritystoiminnaksi. Perintö- ja lahjaverolain sukupolvenvaihdosta koskevat säännökset tulee ulottaa käsittämään myös metsätilat.

Runsas metsävarat ja puuston lisääntynyt vuotuinen kasvu antavat mahdollisuuden lisätä puun käyttöä ja samalla huolehtia muista metsänkäyttömahdollisuuksista kuten suojelusta, virkistyksestä ja maisemasta. Metsäsektorin kansantaloudellisen merkityksen ohella on huomioitava myös metsäluonnon muu käyttö.

YMPÄRISTÖN JA MAISEMAN HOITO SEKÄ SUOJELU

Suomalaisen maaseudun ehdoton valtti on ympäristön puhtaus ja luonnon monimuotoisuus. Maaseudulla elämiseen liittyy vapaus omaisuutensa käyttämiseen ja samalla vastuu ympäristöstä huolehtimiseen.

Ympäristönhoito ja luonnonvarojen kestävä käyttö on hyväksytty yleiseksi elintarviketuotannon strategiseksi perustaksi. Avoimilla elintarvikemarkkinoilla kotimaisten tuotteiden valtti on puhtaus, laatu ja turvallisuus. Ympäristönhoito ei ole enää erotettavissa maaseudun elinkeinotoiminnasta.

Virkistyspalveluissa, ympäristön ja maiseman hoidossa sekä matkailussa on löydettävissä uusia työmahdollisuuksia maaseudulle. Metsien käsittelymenetelmien kehittäminen luonnon monimuotoisuutta huomioon ottavaan suuntaan on toisaalta myös myyntivaltti vientikaupassa.

Hoidettu maisema on oleellinen osa maaseudun viihtyisyyttä. Viljelijäväestö on perinteisesti huolehtinut maaseudun maisemanhoidosta. Maataloustuotannon erikoistuessa voi maaseudun maisemanhoidosta tulla yksi erikoistumisen ala.

Koulutusta ja neuvontaa ympäristönhoidollisista asioista on lisättävä. Kotien ja koulujen asennekasvatuksella saadaan tulevasta sukupolvesta luontoa ja sen eri elementtejä kunnioittavia kansalaisia.

Tulevaisuuden ympäristönsuojelu ei enää käsittele yksinomaan päästöjä ja niiden vähentämistä, vaan keskittyy kokonaisvaltaiseen ongelmien ratkaisemiseen. Tutkimukseen panostamalla kehitetään uusia tuotantotapoja ja vähennetään tuotteiden ympäristöhaittoja.

Luonnonsuojeluohjelmien rahoitus on selvitettävä samanaikaisesti ohjelmista päätettäessä. Lunastettaessa alueita suojeluun on noudatettava täyden korvauksen periaatetta. Myös käyttörajoituksesta aiheutuva haitta on korvattava, mikäli suojelusta aiheutuu haittaa maanomistajalle. Ensisijaisesti on suojeluun käytettävä julkisyhteisöjen maita, mutta samalla on huomioitava suojelun ekologiset, sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset.

KOULUTUS, UUDET TYÖT, AMMATIT JA TYÖELÄMÄN MUUTOKSET

Pienen, monimuotoisen yritystoiminnan rooli maaseudun työllistäjänä korostuu. Uusien yritysten syntyminen ja kasvu vie aikaa.

Työelämän joustojen lisäämistä tarvitaan, lisäksi yritystoimintaan ja erityisesti sen aloittamiseen liittyvää byrokratiaa on oleellisesti kevennettävä verotuksen sekä yrittäjän ja työntekijöiden sosiaaliturvaan liittyvän eläkevakuutuksen ja tapaturmavakuutuksen osalta.

Yritysten julkisia rahoitustukia on muutettava siten, että ne kohdistuvat myös pieniin yrityksiin, joihin maaseudun yritystoiminta ja erityisesti alkava yritystoiminta perustuu. Erityisen tärkeää on pienyritysten riskirahoitusmuotojen ja takausjärjestelmien monipuolistaminen.

Työttömyys- ja sosiaaliturvajärjestelmät on muutettava siten, että nk. kannustinloukut saadaan purettua myös yrittäjien osalta.

Maaseudun yritystoiminnalle on tyypillistä luonnon kasvurytmistä tai matkailun sesonkiaikojen vaihtelusta johtuvat työvoiman kysynnän suuret kausivaihtelut. Tämän johdosta lyhytaikaisten työsuhteiden merkitys on maaseudulla keskeinen. Niiden määrän lisääntyminen edellyttää työelämän rakenteiden, lainsäädännön ja sopimusten muuttamista siten, että lyhytaikaisen työsuhteen vastaanotto on aina joutenoloa kannattavampaa ja että lyhytaikaisten työsuhteiden tarjoaminen on aina tuntuvien ylitöiden teettämistä kannattavampaa. Taloudellisesti pienyrityksiä

voitaisiin kannustaa uusien työntekijöiden palkkaamiseen laskemalla palkkaan kuuluvia sivukuluja työvoimavaltaisilla aloilla.

Koulutus, sekä jatko- ja uudelleen koulutus että yrittäjäkoulutus tarvitsevat alueellisia osaamiskeskustoja, joihin aloittavat yritykset voivat tukeutua. Osaamiskeskukset voivat olla kanava huipputeknologian hyväksikäyttämiseen pienyrityksissä. Etätö tulee olemaan eräs kehittyvä työn muoto maaseudulla ja sitä tulee edistää työmarkkinaosapuolten välisissä neuvotteluissa.

Maa- ja metsätalouden yliopisto-opetus on mitoitettava tarvetta vastaavaksi. Opetukselle on laadittava tarkoituksenmukaiset ohjelmat ja luotava opetustoiminnalle riittävät taloudelliset edellytykset.

EU-jäsenyyden tuomat mahdollisuudet opiskeluun ja harjoitteluun ulkomailla on hyödynnettävä.

SOSIAALITURVA

Sosiaalipoliittisin keinoin on tuettava ja helpotettava maataloille syntyviä oheisyrittäjiä. Palveluiden saatavuus syrjäisimmillekin seuduille on jossain muodossa turvattava. Avohoidon palvelujen lisäämisellä, vanhusten kotona auttamisella sekä julkisten palvelujen korvaamisella ostopalveluina voidaan turvata merkittävä osa syrjäisten seutujen sosiaalipalveluista. Kotona yksityisesti hoidetuista vanhuksista syntyvät säästöt yhteiskunnalle on osittain palautettava hoitotyön tekijälle. Maaseudulla kehitys tulee johtamaan suurista organisaatioista kohti pienempiä, ihmistä lähellä olevia palvelumuotoja. Harvaan asutuilla alueillaärkevin keino lasten päivähoiton, vammaisten asuntopalvelujen ja vanhusten hoidon järjestämiseen on yksityinen sektori.

Uusien yritysmuotojen luomisen yhteydessä on huolehdittava maaseutuyrittäjien työterveyshuollosta, työturvallisuustoiminnan kehittämisestä, tapaturma- ja eläketurvasta sekä muun sosiaaliturvan kehittämisestä.

MAASEUDUN HALLINTO- JA RAHOITUSPALVELUT

Kaikessa hallinnon uudelleenorganisoinnissa tulee pyrkiä yleisesti päätösvalan siirtämiseen alemmalle tasolle sekä erityisesti kunnallisen itsehallinnon vahvistamiseen.

Lääninjako muutettaessa on keskeistä määrittellä ensin jäljelle jäävien läänien tehtävät. Erillisen maakuntahallinnon luominen nykyisen hallintojärjestelmämme osaksi ei ole tarkoituksenmukaista. Kuntien välistä maakuntatasoista yhteistyötä voivat jatkossakin koordinoita maakunnalliset liitot, joiden keskeinen tehtävä on aluekehityksestä vastaaminen.

Maaseudunärkevä kehittäminen edellyttää eri hallinnonalojen lisääntyvää yhteistyötä ja verkottumista. Hallinnollisia rakenteita on kevennettävä kustannustehokkuuden ja joustavuuden lisäämiseksi. Koordinoinnin tehostaminen on välttämätöntä ideoiden toteuttamisen esteenä olevan byrokratian keventämiseksi. Maaseudun kehittämiseen on saatava mukaan myös keskustelusta toistaiseksi unohdetut maaseudulla asuvat ja sieltä taajamissa työssä käyvät.

Hallinnon hyvä koordinaatio on tärkeämpää kuin lukuisista hajanaisista aluejaoista kiinnipitäminen.

Maatalouden voimakas tulosopeutus hidastaa investointeihin tarvittavan oman pääoman kehittymistä. Maanostoon ja pitkävaikutteisiin investointeihin on luotava erikoistunut rahoituslaitos - "maapankki" - joka myöntää riittävän pitkäaikaisia ja halpakorkoisia lainoja.

Maaseudun palvelutalojen kehittäminen siten, että niistä muodostuisi monipuolisia neuvonnan ja koulutuksen keskuksia palvelemaan monipuolistuvaa maaseudun pienyrittäjäkuntaa, on tärkeää. Palvelutalojen eri neuvonta- yms. organisaatioiden yhteistoiminnalla voidaan aikaansaada säästöjä kiinteissä kustannuksissa.

Maaseudun yritystoiminnan neuvontapalveluissa on kiinnitettävä huomiota neuvonnan uudelleensuuntautumiseen siten, että huomioiduksi tulevat etenkin yrittäjätaitojen neuvontapalvelut samoin kuin laatujärjestelmien kehittäminen.

KULTTUURI, HENKINEN KESTOKYKY JA SELVIITYMISTAHTO

Maaseudun selviämiseksi käynnissä olevasta rakennemuutoksesta voittajana on tehtävä työtä. Maaseutukulttuuri on muokkautunut vuosisatojen saatossa ja pitää sisällään hyvinkin erilaisia ilmenemismuotoja. Käsiyöt, perinneruoat ja kotiseututyö koko laajuudessaan muodostavat vaihtelevasti oleellisen osan maaseudun ihmisten elämää. Perinteiden vaalijoina naisilla on ollut erityinen rooli talonpoikaiskulttuurin säilyttämisessä tuleville sukupolville. Maaseutukulttuurin säilyminen ja edelleen kehittyminen on turvattava. Väestölle, asuinkunnasta riippumatta, on taattava mahdollisuus kehittää itseään ja sitä kautta myös asuinseutuaan. Investoiminen ihmisten omatoimisuuteen ja yrittäjyyteen sekä koulutukseen kehittää koko maaseudun kulttuurista osaamista.

Maaseutukulttuurin hyväksikäyttöä matkailussa voitaisiin tulevaisuudessa voimakkaammin hyödyntää. Museot, luontopolut, kahvilat ja ravintolat perinneruokineen ovat tärkeä osa maaseutua. Yrittäjien kouluttaminen ja markkinoinnin lisääminen kasvattaisivat varmasti edellä mainittujen suosiota.

Maaseutukulttuuri on jatkossakin nähtävä perustana maaseudun väestön henkiselle kestokyvyille. Sen vaalimiseen on panostettava. Hyvän kansalaisopistoverkon avulla voidaan maaseudun väestölle tarjota motivoivaa opetusta, jonka tuloksena maaseutukulttuurimme edelleen kehittyi rakennemuutoksen mukana.

Maaseudun muutos onnistuu vain kulttuurin säilymisen myötä. Maamme kulttuurinen osaaminen tulee olemaan avaintekijä alueen henkisessä sopeutumisessa kansainvälistyvään maailmaan. Kansalliset juuremme, arvomaailmamme ja selviytymistahtomme pohjautuvat vahvasti maaseutukulttuuriimme.